A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2017. december 20.*

„Előzetes döntéshozatal – A munkavállalók letelepedési szabadsága és szabad mozgása – EUMSZ 45. és EUMSZ 49. cikk – Orvosi oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismerése – 75/363/EGK irányelv és 93/16/EGK irányelv – A szakképzésben részt vevő orvosok díjazása”

A C-419/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale di Bolzano (bolzanói bíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2016. július 28-án érkezett, 2016. július 15-i határozatával terjesztett elő a

Sabine Simma Federspiel

és

a **Provincia autonoma di Bolzano**,

az **Equitalia Nord SpA** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, J. Malenovský, M. Safjan (előadó), D. Šváby és M. Vilaras bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. június 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– S. Simma Federspiel képviseletében F. Dagostin és S. Fassa avvocati,

– a Provincia autonoma di Bolzano képviseletében J. A. Walther von Herbstenburg Rechtsanwalt,

– az Európai Bizottság képviseletében H. Støvlbæk, M. Kellerbauer és L. Malferrari, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. szeptember 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1982. január 26-i 82/76/EGK tanácsi irányelvvel (HL 1982. L 43., 21. o.) módosított, az orvosok tevékenységével kapcsolatos törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló [nem hivatalos fordítás], 1975. június 16-i 75/363/EGK tanácsi irányelv (HL 1975. L 167., 14. o.; a továbbiakban: 75/363 irányelv) 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának, valamint az EUMSZ 45. cikknek az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyrészt Sabine Simma Federspiel, másrészt a Provincia autonoma di Bolzano (Bolzano autonóm megye, Olaszország) és az Equitalia Nord SpA között azon jogi aktusok tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelyekkel az említett megye arra kötelezte S. Simma Federspielt, hogy kamatokkal együtt fizesse vissza az Olasz Köztársaságon kívüli tagállamban végzett, teljes idejű neurológiai és pszichiátriai szakorvosképzés címén felvett szakképzési ösztöndíj egy részét.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 75/363 irányelv

3 A 75/363 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőket írta elő:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a szakorvosi oklevélhez, bizonyítványhoz vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványhoz vezető képzés megfelel legalább a következő követelményeknek:

a) tartalmazza egy hatéves tanulmányi időszak sikeres befejezését az 1. cikkben említett képzési kurzus keretében;

b) elméleti és gyakorlati képzést tartalmaz;

c) a melléklet 1. pontjának megfelelő teljes idejű és a hatáskörrel rendelkező hatóságok által felügyelt kurzus;

d) a képzés egyetemi központban, oktatókórházban, vagy ahol lehetséges, a hatáskörrel rendelkező hatóságok vagy testületek által erre a célra jóváhagyott egészségügyi intézményben történik;

e) a szakorvosi képzésben részt vevő orvos személyesen részt vesz az adott intézmény tevékenységében és osztozik annak felelősségében.” [nem hivatalos fordítás]

4 Ezen irányelvnek „A teljes és részidejű szakorvosi képzés jellemzői” című I. melléklete a „Teljes idejű szakképzés” című 1. pontjában a következőképpen rendelkezett:

„Az ilyen képzést a hatáskörrel rendelkező hatóságok által elismert speciális állások keretében biztosítják.

A képzés magában foglalja a képzést biztosító osztály összes orvosi tevékenységében történő részvételt, ideértve az ügyeleteket is, hogy a hallgató szakmai tevékenységét ennek a gyakorlati és elméleti képzésnek szentelhesse a szokványos munkahét teljes időtartama alatt és egész évben a hatáskörrel rendelkező hatóságok által jóváhagyott rendelkezések szerint. Ennek megfelelően ezekkel az állásokkal megfelelő díjazás is jár.

[…]” [nem hivatalos fordítás]

A 93/16 irányelv

5 A 75/363 irányelvet az orvosok szabad mozgásának elősegítéséről, illetve az orvosi oklevelek, bizonyítványok és képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről szóló, 1993. április 5-i 93/16/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 165., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 86. o.; helyesbítés: HL 2007. L 155., 80. o.) helyezte hatályon kívül. Ez utóbbi irányelvet a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 255., 22. o.; helyesbítések: HL 2007. L 271., 18. o.; HL 2008. L 93., 28. o.; HL 2014. L 305., 115. o.) 2007. október 20-i hatállyal helyezte hatályon kívül.

6 A 93/16 irányelvnek „Az orvosok tevékenységével kapcsolatos törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések összehangolása” címet viselő III. címe tartalmazta az irányelv 24. cikkét, amely az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezett:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a szakorvosi oklevélhez, bizonyítványhoz vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványhoz vezető képzés megfelel legalább a következő követelményeknek:

a) az a 23. cikkben említett képzés keretében folytatott hatéves tanulmány sikeres befejezését vonja maga után […];

b) elméleti és gyakorlati képzést tartalmaz;

c) az I. melléklet 1. pontjának megfelelő teljes idejű és a hatáskörrel rendelkező hatóságok által felügyelt kurzus;

d) a képzés egyetemi központban, oktatókórházban, vagy ahol lehetséges, a hatáskörrel rendelkező hatóságok vagy testületek által erre a célra jóváhagyott egészségügyi intézményben történik;

e) a szakorvosi képzésben részt vevő orvos személyesen részt vesz az adott intézmény tevékenységében és osztozik annak felelősségében.”

7 A 93/16 irányelvnek „A 24. cikk (1) bekezdés c) pontjában és a 25. cikkben említett teljes és részidejű szakképzés jellemzői” című I. melléklete a „Teljes idejű szakképzés” című (1) pontjában a következőképpen rendelkezett:

„Az ilyen képzést a hatáskörrel rendelkező hatóságok által elismert speciális állások keretében biztosítják.

A képzés magában foglalja a képzést biztosító osztály összes orvosi tevékenységében történő részvételt, ideértve az ügyeleteket is, hogy a hallgató szakmai tevékenységét ennek a gyakorlati és elméleti képzésnek szentelhesse a szokványos munkahét teljes időtartama alatt és egész évben a hatáskörrel rendelkező hatóságok által jóváhagyott rendelkezések szerint. Ennek megfelelően ezekkel az állásokkal megfelelő díjazás is jár.

[…]”

Az olasz jog

8 Az 1986. január 3-i legge provinciale n.1 – Formazione di medici specialisti (a szakorvosi képzésről szóló 1. sz. megyei törvény) (a BU. 1986. január 14-i 2. száma, a továbbiakban: 1/86. sz. megyei törvény) 1. cikke a következőket írta elő:

„(1) Mivel Bolzano [autonóm] megyében nincs lehetőség szakorvosi tanulmányok folytatására, a kérdésben hatáskörrel rendelkező Assessore provinciale (a megyei tanács tanácsosa) […] a hatályos nemzeti és megyei szabályokra is figyelemmel jogosult az olasz egyetemekkel vagy a vonatkozó osztrák nemzeti szabályozás alapján az illetékes osztrák állami intézményekkel megfelelő szerződéseket kötni a szakorvosi képzéshez kapcsolódó új munkahelyek létesítésére vonatkozóan.

(2) Az előző bekezdés alapján az osztrák állami intézményekkel kötött megállapodás rendelkezhet úgy, hogy [Bolzano autonóm] megye ezen intézmények részére a […] 3. cikkben előírt legmagasabb támogatási összeget meg nem haladó összegben esetlegesen kifizetést teljesít, amennyiben azok a szakorvosjelölt részére teljesítik a megfelelő összegű támogatás kifizetését.”

9 Az 1/86. sz. megyei törvény 7. cikke értelmében:

„(1) A […] kedvezményezett [orvosoknak] kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy Bolzano [autonóm] megye közegészségügyi szolgálata keretében szolgáltatást nyújtanak a megyei tanács által rendeletben meghatározott időtartamban. Ezen időtartam hossza legalább öt év, és azt a rendeletben meghatározott idősávon belül kell teljesíteni.

(2) Az előző bekezdés szerinti kötelezettség teljesítésének teljes vagy részleges elmulasztása esetén a szakorvosi képzésre nyújtott ösztöndíjat vagy a pénzügyi hozzájárulást kamatokkal együtt részben vissza kell téríteni. A visszatérítendő részt a megyei tanács rendelet alapján határozatban állapítja meg, de az nem haladhatja meg az ösztöndíj vagy hozzájárulás 70%-át.”

10 Az 1988. március 29-i decreto del presidente della Giunta provinciale n° 6/1988 (a megyei tanács elnökének 6/1988. sz. rendelete) a következőket írta elő:

„(1) A szakorvosi képzésre nyújtott ösztöndíjnak vagy hozzájárulásnak az [1/86. sz. megyei törvény] szerinti kedvezményezettjeinek öt évre kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy a szakorvosi képzés elvégzését vagy a gyakorlat befejezését követő tíz éven belül Bolzano [autonóm] megye közegészségügyi szolgálata keretében – adott esetben megállapodás alapján – szolgáltatást nyújtanak.

(2) Az ösztöndíj vagy hozzájárulás nyújtásának feltétele, hogy az érintett […] az (1) bekezdés szerinti feltétel tiszteletben tartására vonatkozó megfelelő kötelezettségvállalási nyilatkozatot nyújtson be.

(3) A kedvezményezettek kötelesek:

a) az (1) bekezdés szerinti kötelezettség teljesítésének teljes körű elmulasztása esetén a teljes nyújtott ösztöndíj vagy hozzájárulás legfeljebb 70%-át visszafizetni;

b) az (1) bekezdés szerinti kötelezettség teljesítésének részleges elmulasztása esetén a teljes nyújtott ösztöndíj vagy hozzájárulás legfeljebb 14%-át a mulasztással érintett minden évre vagy hat hónapot meghaladó töredékévre vonatkozóan legfeljebb öt évig visszafizetni.

[…]

(5) Az (1) bekezdés szerinti kötelezettség teljesítésének elmulasztása nem áll fenn abban az esetben, ha az érintett igazolja, hogy felvételét kérte Bolzano [autonóm] megye közegészségügyi szolgálatához, és részt vett a vonatkozó felvételi eljárásban, amelyben őt alkalmasnak ítélték, vagy felvették a szerződéskötésre jogosultak rangsorába, de a szolgálatnál nem ajánlották fel foglalkoztatását.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 S. Simma Federspiel olasz állampolgár, aki az innsbrucki (Ausztria) egyetemen az 1992 és 2000 közötti időszakban a neurológia és pszichiátria területén teljes idejű szakorvosi képzésben vett részt, és ennek idejére az 1/86. sz. megyei törvény 1. cikke alapján a Bolzano autonóm megye által nyújtott ösztöndíjban részesült. S. Simma Federspiel 2000. július 31-ig Bolzanóban élt. Azóta Bregenzben (Ausztria) él, ahol az orvosi hivatását is folytatja.

12 Ezt az ösztöndíjat azzal a feltétellel nyújtották, hogy S. Simma Federspiel kötelezettséget vállal arra, hogy a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig Bolzano autonóm megye közegészségügyi szolgálata keretében nyújtja szolgáltatását, és e kötelezettség teljesítésének teljes körű elmulasztása esetén a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget, míg az említett kötelezettség teljesítésének részleges elmulasztása esetén a teljes nyújtott támogatás legfeljebb 14%-át a mulasztással érintett minden évre vagy hat hónapot meghaladó töredékévre vonatkozóan visszafizeti. S. Simma Federspiel 1992. december 21-én ilyen értelmű kifejezett nyilatkozatot tett.

13 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy Bolzano autonóm megye a Land Tirollal (Tirol tartomány, Ausztria) kötött egyezménnyel összhangban az érintett támogatást az innsbrucki egyetemi klinikának utalta. Ezt követően ez az egyetemi klinika fizette ki a támogatásokat S. Simma Federspiel részére. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a jelek szerint nem nyújtottak további támogatást az említett személynek a szakorvosi képzés keretében folytatott tevékenységgel összefüggésben.

14 2013. február 20-án Bolzano autonóm megye azt kérte levélben S. Simma Federspieltől, hogy nyújtson be igazolást az e megye közegészségügyi szolgálatánál folytatott tevékenységről, vagy pedig bizonyítsa, hogy felvételét kérte az említett közegészségügyi szolgálathoz, alkalmasnak ítélték, vagy felvették a szerződéskötésre jogosultak rangsorába, de a szolgálatnál nem ajánlották fel foglalkoztatását.

15 E levélre válaszul S. Simma Federspiel tájékoztatta Bolzano autonóm megyét, hogy nem folytatott tevékenységet ebben a megyében a szakorvosi képzés elvégzését követően.

16 E körülmények között a 2013. augusztus 5-i rendelettel e megye felszólította őt a kapott támogatás 70%-át kitevő összeg, azaz 68 515,24 euró tőkeösszeg és 51 418,63 euró kamat, vagyis összesen 119 933,87 euró visszafizetésére.

17 S. Simma Federspiel a Tribunale di Bolzanó (bolzanói bíróság, Olaszország) előtt azon jogi aktusok megsemmisítését kérte, amelyekkel Bolzano autonóm megye az említett összeg visszafizetésére kötelezte őt. Keresetének alátámasztása érdekében az említett személy az ezen aktusok elfogadásának alapjául szolgáló 1/86. sz. megyei törvény jogellenességére hivatkozik.

18 E tekintetben e bíróság rámutat arra, hogy a megyei szabályozásban előírt, a kapott támogatás 70%-ának és a törvényes kamatoknak a visszafizetésére vonatkozó kötelezettség a gyakorlatban azt jelenti, hogy az érintett orvosoknak az ezen ösztöndíj alapján nyújtott összegnél jóval magasabb összeget kell visszafizetniük.

19 A kérdést előterjesztő bíróságnak ezenfelül kétségei vannak afelől, hogy az e szabályozással előírt rendszer összeegyeztethető-e az uniós joggal és különösen az EUMSZ 45. cikkel, mivel az említett szabályozás azzal a hatással jár, hogy visszatartja a szakorvosokat attól, hogy a valamely másik tagállamban való letelepedés és a szakmai tevékenység ez utóbbi államban való folytatása érdekében elhagyják a származási tagállamukat.

20 Mivel a Tribunale di Bolzano (bolzanói bíróság) úgy vélte, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntéséhez uniós jogi rendelkezések értelmezése szükséges, úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [75/363 irányelv] 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját és [ezen irányelv] mellékletét, hogy azokkal ellentétes az alapügyben alkalmazandóhoz hasonló olyan nemzeti rendelkezés, amely a szakorvosi képzést folytató orvosok részére a díjazás folyósítását egy olyan nyilatkozat benyújtásától teszi függővé, amelyben a kedvezményezett orvos kötelezettséget vállal arra, hogy a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül legalább öt évig Bolzano autonóm megye közegészségügyi szolgálata keretében nyújtja szolgáltatását, és amely e kötelezettség teljesítésének teljes körű elmulasztása esetén kifejezetten lehetővé teszi a díjazást finanszírozó Bolzano autonóm megye részére, hogy a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget, valamint az egyes hozzájárulásoknak a hatóság által történt átutalása időpontjától számított törvényes kamatokat együtt visszatérítttesse?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén: ellentétes-e a munkavállalók szabad mozgásának az EUMSZ 45. cikk szerinti elvével az alapügyben alkalmazandóhoz hasonló olyan nemzeti rendelkezés, amely a szakorvosi képzést folytató orvosok részére a díjazás folyósítását egy olyan nyilatkozat benyújtásától teszi függővé, amelyben a kedvezményezett orvos kötelezettséget vállal arra, hogy a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül legalább öt évig Bolzano autonóm megye közegészségügyi szolgálata keretében nyújtja szolgáltatását, és amely e kötelezettség teljesítésének teljes körű elmulasztása esetén kifejezetten lehetővé teszi a díjazást finanszírozó Bolzano autonóm megye részére, hogy a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget, valamint az egyes hozzájárulásoknak a hatóság által történt átutalása időpontjától számított törvényes kamatokat együtt visszatérítttesse?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

21 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 75/363 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját és ezen irányelv mellékletét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosi képzés finanszírozását célzó nemzeti támogatás nyújtása azon feltételtől függ, hogy a kedvezményezett orvos a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig ezen első tagállamban folytassa a szakmai tevékenységét, és e kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén az orvos köteles visszafizetni a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget és annak kamatait.

22 Előzetesen meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban szóban forgó, az innsbrucki egyetemi klinikán nyújtott neurológiai és pszichiátriai szakorvosi képzés, amelyen S. Simma Federspiel részt vett, 1992-ben kezdődött és 2000-ben fejeződött be. Az alapeljárásra ezért a 75/363 irányelv rendelkezései irányadók 1993. április 15-ig, amikor is a 93/16 irányelv hatályon kívül helyezte az előbbi irányelvet, és amely időponttól az ügyre ezen utóbbi irányelv rendelkezései alkalmazandók.

23 Ami a 75/363 irányelvet illeti, ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja úgy rendelkezett, hogy a szakorvosi oklevélhez, bizonyítványhoz vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványhoz vezető képzésnek teljes idejű és a hatáskörrel rendelkező hatóságok által ezen irányelv mellékletének 1. pontjával összhangban felügyelt kurzusnak kell lennie. E pont értelmében az említett képzést megfelelően díjazással együtt járó állások keretében biztosítják.

24 Az előző pontban említetthez hasonlóan szövegezték meg a 93/16 irányelv 24. cikke (1) bekezdésének c) pontját, valamint I. mellékletének (1) pontját is.

25 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy annak megakadályozása érdekében, hogy a párhuzamosan folytatott szakmai magántevékenység csökkentse a szakorvosi képzés színvonalát, az említett rendelkezések előírása szerint a szakorvosi képzés időtartamára díjazás jár (lásd ebben az értelemben: 1999. február 25-i Carbonari és társai ítélet, C-131/97, EU:C:1999:98, 40. pont).

26 Kétségtelen, hogy önmagában ez a kötelezettség feltétlen és kellően pontos (1999. február 25-i Carbonari és társai ítélet, C-131/97, EU:C:1999:98, 44. pont), továbbá teljes mértékben a szakorvosi képzés követelményeinek tiszteletben tartásához kapcsolódik (lásd ebben az értelemben: 1999. február 25-i Carbonari és társai ítélet, C-131/97, EU:C:1999:98, 41. pont).

27 Márpedig, jóllehet a szakképzésben részt vevő orvosokat megilleti a díjazáshoz való jog (lásd ebben az értelemben: 1999. február 25-i Carbonari és társai ítélet, C-131/97, EU:C:1999:98, 42. pont), nem tűnik úgy, hogy az alapeljárásban szóban forgó feltétel hatást gyakorolna az orvosok díjazására vonatkozó, kapcsolódó kötelezettségre, amely kötelezettség ráadásul, amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, az összegét illetően nem feltétlen (1999. február 25-i Carbonari és társai ítélet, C-131/97, EU:C:1999:98, 47. pont), és következésképpen e feltétel a szakorvosi képzés követelményeinek tiszteletben tartását sem befolyásolja.

28 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy S. Simma Federspiel a szakorvosi képzésének ideje alatt díjazásban részesült, amellyel kapcsolatban egyébiránt a jelen eljárás keretében észrevételeket előterjesztő valamennyi fél, köztük S. Simma Federspiel is elismeri, hogy az elegendő volt a képesítés említett személy általi megszerzéséhez.

29 Ezért az alapeljárásban szóban forgó feltétel kizárólag a szakorvosok képzési idejének leteltét követően releváns, és nem érinti sem magukat a képzési követelményeket, sem a képzésben résztvevők és a képzést nyújtó tagállam közötti jogviszonyt.

30 Ezért ebben az összefüggésben a 75/363 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja, valamint a 93/16 irányelv 24. cikke (1) bekezdésének c) pontja nem értelmezhető akként, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló követelmény.

31 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 75/363 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját és a 93/16 irányelv 24. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosi képzés finanszírozását célzó nemzeti támogatás nyújtása azon feltételtől függ, hogy a kedvezményezett orvos a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig ezen első tagállamban folytassa a szakmai tevékenységét, és e kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén az orvos köteles visszafizetni a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget és annak kamatait.

A második kérdésről

32 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 45. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosi képzés finanszírozását célzó nemzeti támogatás nyújtása azon feltételtől függ, hogy a kedvezményezett orvos a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig ezen első tagállamban folytassa a szakmai tevékenységét, és e kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén az orvos köteles visszafizetni a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget és annak kamatait.

33 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 168. cikk (7) bekezdésének megfelelően – ahogy azt a Bíróság ítélkezési gyakorlatában értelmezte – az uniós jog nem érinti a tagállamok hatáskörét az egészségügyi szolgáltatások megszervezésére vonatkozó rendelkezések meghozatala terén. Mindazonáltal e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogot, különösen az EUM-Szerződésnek az alapvető szabadságokra vonatkozó rendelkezéseit, amelyek értelmében e szabadságoknak az egészségügyi ellátások terén történő gyakorlásával szemben a tagállamok nem írhatnak elő vagy tarthatnak fenn nem igazolt korlátozásokat (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 21-i Malta Dental Technologists Association és Reynaud ítélet, C-125/16, EU:C:2017:707, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 E tekintetben az alapeljárásban szóban forgó szabályozás nem tesz különbséget aszerint, hogy az érintett támogatásban részesülő orvos által az Olasz Köztársaságon kívüli tagállamban folytatott tevékenység munkavállalói tevékenységnek minősül-e. Ezenfelül sem az előzetes döntéshozatalra utaló határozat, sem a Bíróság rendelkezésére álló iratok alapján nem állapítható meg, hogy S. Simma Federspiel munkavállalóként vagy szabadfoglalkozásúként folytatja-e Ausztriában az orvosi hivatást, és következésképpen hogy az alapeljárásbeli helyzet a munkavállalóknak az EUMSZ 45. cikk szerinti szabad mozgása, vagy pedig a letelepedés EUMSZ 49. cikk szerinti szabadságának hatálya alá tartozik-e. Következésképpen az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozást az EUMSZ 45. cikkre és az EUMSZ 49. cikkre tekintettel egyaránt meg kell vizsgálni.

35 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a Szerződés személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek összessége annak megkönnyítését szolgálja, hogy az uniós polgárok az Unió egész területén bármilyen kereső tevékenységet folytathassanak, és azzal ellentétesek az olyan intézkedések, amelyek ezeket az uniós polgárokat hátrányosan érinthetik, amennyiben a származási tagállamuktól eltérő tagállam területén kívánnak tevékenységet folytatni. Ebben az összefüggésben a tagállamok állampolgárait megilleti különösen az a közvetlenül a Szerződésből eredő jog, hogy származási tagállamukat elhagyva másik tagállam területén tartózkodjanak abból a célból, hogy ott tevékenységet folytassanak. Következésképpen az EUMSZ 45. cikkel ellentétes bármely olyan intézkedés, amely alkalmas arra, hogy megzavarja vagy kevésbé vonzóvá tegye az e cikk által biztosított alapvető szabadságnak az uniós polgárok általi gyakorlását (2017. július 18-i Erzberger ítélet, C-566/15, EU:C:2017:562, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ugyanez igaz az EUMSZ 49. cikkben biztosított letelepedési szabadság korlátozásaira is (lásd ebben az értelemben: 2013. december 5-i Venturini és társai ítélet, C-159/12–C-161/12, EU:C:2013:791, 30. pont; 2017. április 5-i Borta ítélet, C-298/15, EU:C:2017:266, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amely a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosképzés finanszírozását célzó nemzeti támogatása nyújtását azon feltételtől teszi függővé, hogy a kedvezményezett orvos a szakképzés elvégzésének napjától számított meghatározott időtartamon keresztül ezen első államban folytassa a szakmai tevékenységét, visszatarthatja az említett orvost az EUMSZ 45. cikkben biztosított szabad mozgáshoz, illetve az EUMSZ 49. cikkben biztosított letelepedési szabadsághoz való jogának a gyakorlásától. Mindez ugyanis visszatarthatja az említett orvost attól, hogy másik tagállamban való munkavállalás

vagy letelepedés céljával elhagyja a származási tagállamát, ha ennek következtében a kapott támogatás összegének akár 70%-át és annak kamatait is vissza kell fizetnie (lásd analógia útján: 2012. november 8-i Radziejewski ítélet, C-461/11, EU:C:2012:704, 31. pont).

37 Következésképpen az ilyen szabályozás a munkavállalók szabad mozgásának, illetve a letelepedés szabadságának az EUMSZ 45. cikkben, illetve az EUMSZ 49. cikkben főszabály szerint tiltott korlátozásának minősül.

38 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy azon nemzeti intézkedések, amelyek alkalmasak arra, hogy akadályozzák vagy kevésbé vonzóvá tegyék a Szerződés által biztosított alapvető szabadságok gyakorlását, kizárólag azzal a feltétellel engedhetők meg, hogy közérdekű célt szolgálnak, alkalmasak e célok megvalósításának biztosítására, és nem lépik túl az elérni kívánt cél megvalósításához szükséges mértéket (2016. július 13-i Pöpperl ítélet, C-187/15, EU:C:2016:550, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 Az alapeljárás tekintetében először is megjegyzendő, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül alkalmazandó.

40 Hangsúlyozni kell, hogy annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján a Bíróság elé terjesztett ügyben a nemzeti szabályozás valójában milyen célokat kíván megvalósítani, a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörébe tartozik (lásd különösen: 2011. szeptember 15-i Dickinger és Ömer ítélet, C-347/09, EU:C:2011:582, 51. pont).

41 Amint arra Bolzano autonóm megye és az Európai Bizottság az írásbeli észrevételeikben, illetve a jelen ügy tárgyalása során is rámutatott, az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozásban előírt intézkedések célja, hogy a szociális biztosítási rendszer pénzügyi egyensúlyának fenntartása mellett biztosítsák e megye lakossága számára a magas színvonalú, kiegyensúlyozott és mindenki számára hozzáférhető szakorvosi ellátást.

42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az emberek egészsége és élete az első helyen áll a Szerződés által oltalmazott javak és érdekek között. Egyébiránt nemcsak önmagában a társadalombiztosítási rendszer pénzügyi egyensúlya súlyos megzavarásának kockázata minősülhet olyan közérdeken alapuló kényszerítő indoknak, amely igazolhatja az EUM-Szerződésben előírt alapvető szabadságok korlátozását, hanem ezenkívül a kiegyensúlyozott és mindenki számára hozzáférhető orvosi és kórházi ellátás közegészségügyi okokból való fenntartása is lehetővé teheti a közegészségügyi okból való eltérést, amennyiben e cél hozzájárul az egészségvédelem magas szintjéhez. Ez tehát azokra az intézkedésekre vonatkozik, amelyek egyrészt azon közérdekű célt követik, hogy az érintett tagállam területén biztosítsák a minőségi és kiegyensúlyozottan sokrétű egészségügyi ellátásokhoz való megfelelő és állandó hozzáférést, másrészt pedig azon intézkedésekre, amelyek hozzájárulnak a költséghatékonyság biztosításához, valamint ahhoz, hogy amennyire csak lehetséges, elkerüljék az anyagi, műszaki és emberi erőforrások pazarlását (lásd ebben az értelemben: 2016. január 28-i CASTA és társai ítélet, C-50/14, EU:C:2016:56, 60. és 61. pont).

43 Az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozás célja, hogy a szakorvosok képzésével összefüggésben további álláshelyeket hozzon létre, és ezáltal növelje a munkaerőpiacon a szakorvosok számát. E szabályozás azzal, hogy az alapeljárásban szereplő támogatásban részesülő orvosokkal szemben előírja azt a kötelezettséget, amely szerint a szakképzés elvégzésének napjától számított meghatározott időtartamon keresztül Bolzano autonóm megyében kell gyakorolniuk a szakmai tevékenységüket, hozzájárul e megye szakorvoskeresletének kielégítéséhez.

44 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozásban előírt intézkedések a jelen ítélet 42. pontjában szereplő jogszerű célkitűzések elérésére irányulnak.

45 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a tagállamok feladata eldönteni, hogy milyen szinten óhajtják biztosítani a közegészség védelmét, és azt milyen módon kívánják megvalósítani. Mivel ez a szint tagállamonként változhat, a tagállamok részére bizonyos mérlegelési mozgásteret kell engedni e kérdésben (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 21-i Malta Dental Technologists Association és Reynaud ítélet, C-125/16, EU:C:2017:707, 60. pont).

46 Ami egyrészt az alapeljárásban szóban forgó rendelkezések megfelelő jellegét illeti, meg kell állapítani, hogy a szóban forgó szabályozásban előírt azon kötelezettség, amely szerint az e tagállam által finanszírozott képzésben részt vevő szakorvosnak az említett képzés elvégzésének napjától számított meghatározott időtartamon keresztül az említett állam Bolzano autonóm megyéjében kell folytatnia a tevékenységét, hozzájárul e megye szakorvoskeresletének kielégítéséhez. Következésképpen e kötelezettség azon közérdekű célra irányul, hogy biztosítsa a minőségi és kiegyensúlyozottan sokrétű egészségügyi ellátásokhoz való megfelelő és állandó hozzáférést, továbbá hozzájárul e szolgáltatás költséghatékonyságának biztosításához, és ily módon a közegészség védelméhez.

47 Másrészt, ami az említett rendelkezések szükségességének értékelését illeti, a kérdést előterjesztő bíróságnak figyelembe kell vennie, amint arra a főtanácsnok az indítványának 87. és 88. pontjában rámutatott, hogy az a kötelezettség, amely szerint a képzési finanszírozásban részesülő szakorvosoknak Bolzano autonóm megyében kell folytatniuk a tevékenységüket, a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évre korlátozódik, és az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozásnak megfelelően csak akkor keletkezik ilyen kötelezettség, ha e megyében van elérhető szakorvosi álláshely az érintett orvos számára, és az említett állást megfelelő időben felkínálják.

48 Az említett értékelés keretében jelentőséggel bírnak továbbá – a Bizottság, illetve az indítványának 91. pontjában a főtanácsnok által említetteknek megfelelően – Bolzano autonóm megye különleges szükségletei, nevezetesen hogy a régió mindkét hivatalos nyelvén, így németül és olaszul is biztosítsa a minőségi egészségügyi ellátások elérhetőségét, és következésképpen azt is figyelembe kell venni, hogy nehézséget jelenthet kellő számú olyan szakorvos alkalmazása, akik képesek a hivatásuk ezen a két nyelven való gyakorlására.

49 Mindazonáltal az ügyiratok egyetlen eleme sem bizonyítja, hogy van olyan alternatív intézkedés, amellyel biztosítható lenne, hogy e megyében kellő számú olyan szakorvost alkalmazzanak, aki képes hivatásának ezen a két nyelven való gyakorlására.

50 Ami azt a körülményt illeti, hogy a jelen ítélet 47. pontjában szereplő kötelezettség teljesítésének elmaradása esetén az érintett orvos köteles visszafizetni a szakorvosi képesítés megszerzéséről szóló tanúsítványhoz vezető képzés finanszírozását célzó támogatás összegének legfeljebb 70%–át, meg kell állapítani, hogy – amint arra a főtanácsnok az indítványának 94. pontjában lényegében rámutatott – e visszafizetendő összeg nem tűnik aránytalannak, mivel – a fizetési késedelem esetén természetes jogkövetkezménynek számító törvényes kamatoktól eltekintve – nem haladja meg az e finanszírozás címén kapott összeget. Egyébiránt S. Simma Federspiel a nyilatkozat aláírásával kifejezte, hogy egyetért a nyújtott támogatás abban az esetben történő visszafizetésére vonatkozó kötelezettségével, ha teljes mértékben megszegné e kötelezettségvállalását.

51 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 45. és EUMSZ 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosi képzés finanszírozását célzó nemzeti támogatás nyújtása azon feltételtől függ, hogy a kedvezményezett orvos a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig ezen első tagállamban folytassa a szakmai tevékenységét, és e kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén az orvos köteles visszafizetni a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget és annak kamatait,

feltéve hogy az e szabályozásban előírt intézkedések ténylegesen hozzájárulnak a közegészség védelmére és a szociális biztonsági rendszer pénzügyi egyensúlyára irányuló célkitűzések megvalósításához, és nem lépik túl az ehhez szükséges mértéket; mindezek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

A költségekről

52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az 1982. január 26-i 82/76/EGK tanácsi irányelvvel módosított, az orvosok tevékenységével kapcsolatos törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1975. június 16-i 75/363/EGK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját és az orvosok szabad mozgásának elősegítéséről, illetve az orvosi oklevelek, bizonyítványok és képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről szóló, 1993. április 5-i 93/16/EGK tanácsi irányelv 24. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosi képzés finanszírozását célzó nemzeti támogatás nyújtása azon feltételtől függ, hogy a kedvezményezett orvos a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig ezen első tagállamban folytassa a szakmai tevékenységét, és e kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén az orvos köteles visszafizetni a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget és annak kamatait.**

2) **Az EUMSZ 45. és EUMSZ 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a valamely másik tagállamban nyújtott szakorvosi képzés finanszírozását célzó nemzeti támogatás nyújtása azon feltételtől függ, hogy a kedvezményezett orvos a szakorvosi képzés elvégzésének napjától számított tíz éven belül öt évig ezen első tagállamban folytassa a szakmai tevékenységét, és e kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén az orvos köteles visszafizetni a nyújtott támogatás legfeljebb 70%-át kitevő összeget és annak kamatait, feltéve hogy az e szabályozásban előírt intézkedések ténylegesen hozzájárulnak a közegészség védelmére és a szociális biztonsági rendszer pénzügyi egyensúlyára irányuló célkitűzések megvalósításához, és nem lépik túl az ehhez szükséges mértéket; mindezek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.**

Aláírások